

V.I.LÊNIN ĐẤU TRANH CHỐNG CÁC QUAN ĐIỂM PHI MÁC XÍT VỀ DÂN CHỦ VÔ SẢN VÀ CHUYÊN CHÍNH VÔ SẢN

TS. NGUYỄN TRẦN THÀNH^(*)

Tóm tắt: *Đấu tranh chống các quan điểm sai trái, phản động, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là nhiệm vụ trọng tâm trong công tác tư tưởng, lý luận chính trị hiện nay. Bài viết phân tích những quan điểm của V.I.Lênin trong đấu tranh chống các quan điểm phi mác xít về chuyên chính vô sản và dân chủ vô sản và sự vận dụng trong cuộc đấu tranh tư tưởng ở nước ta hiện nay.*

Từ khóa: *chuyên chính vô sản; dân chủ vô sản; đấu tranh tư tưởng*

Những thập niên 70, 80 của thế kỷ XIX, lý luận mác xít đã được truyền bá rộng rãi trong phong trào công nhân ở châu Âu. Trong đó, có nước Nga, góp phần thức tỉnh giai cấp công nhân đấu tranh chống lại ách thống trị của giai cấp tư sản. Bước sang thế kỷ XX, chủ nghĩa tư bản phát triển vượt bậc, đạt đến giai đoạn phát triển tột cùng là chủ nghĩa đế quốc, với biểu hiện nổi bật là “cạnh tranh biến thành độc quyền”, “sản xuất có tính xã hội hóa ngày càng cao, nhưng chiếm hữu vẫn mang tính chất tư nhân”. Việc quốc tế hóa nền sản xuất tư bản chủ nghĩa đã tạo ra một chủ nghĩa tư bản quy mô lớn, vượt ra khỏi khuôn khổ chật hẹp của những biên giới quốc gia. Nhà nước tư sản cũng có nhiều thay đổi để thích ứng với sự lớn mạnh của lực lượng sản xuất cũng như sự đấu tranh mạnh mẽ của giai cấp vô sản. Sau Cách mạng Tháng Mười

Nga (năm 1917), nước Nga Xô viết bước vào thời kỳ gian khó nhất trong lịch sử khi 3/4 lãnh thổ đất nước bị kẻ thù chiếm đóng. Bên cạnh đó, tư sản, địa chủ phản cách mạng liên kết với đế quốc Anh, Pháp, Mỹ đang muốn bóp chết chính quyền Xô viết non trẻ. Những chuyển biến mạnh mẽ của chủ nghĩa tư bản ở giai đoạn đế quốc chủ nghĩa, cũng như âm mưu thôn tính nước Nga của các thế lực thù địch đã tác động không nhỏ đến người dân Nga, làm cho một bộ phận người dân hoang mang, dao động, nghi ngờ tính khoa học của chủ nghĩa Mác. Đây là thời cơ cho những quan điểm phi mác xít, cơ hội, xét lại học thuyết Mác xuất hiện. Tiêu biểu là Causky - vốn là người đã có thời gian đứng trong hàng ngũ những người mác xít, nhưng sau đó lại dao động, ngã theo con đường tư sản, bảo vệ lợi ích giai cấp tư sản, xuyên tạc học thuyết Mác - Lênin về nhà nước, về chuyên chính vô sản và dân chủ vô sản.

Thông qua các tác phẩm tiêu biểu, như *Cách mạng vô sản và tên phản bội Causky, Bàn về dân chủ và chuyên chính, Nhà nước và cách*

(*) Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

mạng,... V.I.Lênin đã đấu tranh phê phán các quan điểm phi mác xít, sai trái, phản động, đồng thời khẳng định giá trị khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác về chuyên chính vô sản và dân chủ vô sản, cụ thể:

Thứ nhất, khẳng định tính giai cấp của dân chủ trong xã hội có giai cấp, dân chủ xã hội chủ nghĩa là nền dân chủ của đại đa số nhân dân lao động

Từ thực tiễn đấu tranh cách mạng tại nước Nga, V.I.Lênin đã nhắc nhở những người cộng sản không bao giờ được quên tính chất giai cấp của nhà nước: “nhà nước chỉ là một tổ chức thống trị của một giai cấp”⁽¹⁾, và “bất cứ nhà nước nào cũng là một bộ máy để một giai cấp này trấn áp giai cấp khác”⁽²⁾. Vì vậy, trong xã hội có giai cấp, không có nhà nước chung chung, trừu tượng, phi giai cấp, mà nhà nước luôn mang tính giai cấp; đồng thời, không có dân chủ chung mà dân chủ với giai cấp này thì không dân chủ với giai cấp khác, tức là cần chuyên chính với giai cấp khác. Vì vậy, khi xuất hiện những quan điểm phi mác xít về nhà nước, đặc biệt là của Causky khi cho rằng, có một thứ “nhà nước thuần túy”, “dân chủ thuần túy”, V.I.Lênin đã chỉ rõ tính chất nguy hiểm, phản khoa học của quan điểm này. Theo V.I.Lênin, những quan điểm phi mác xít về nhà nước đã cố tình che giấu không cho nhân dân thấy tính chất tư sản, bóc lột, ăn bám, giả dối của nền dân chủ tư sản và trình bày chế độ đó là chế độ dân chủ chung chung hay dân chủ thuần túy. Bởi vì, “làm như thế thì có lợi và cần thiết cho nó”⁽³⁾, và “vì thực tế chế độ cộng hòa dân chủ đó là chuyên chính của giai cấp tư sản, chuyên chính của những kẻ bóc lột đối với quần chúng lao động”⁽⁴⁾.

Dân chủ vô sản - dân chủ xã hội chủ nghĩa là nền dân chủ dựa trên công hữu về tư liệu sản xuất, xuất hiện khi giai cấp vô sản đập tan toàn bộ nhà nước tư sản, giành lấy chính quyền và thực thi nguyên tắc mọi quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân, vì lợi ích cho số đông. Đây là nền dân chủ đối lập về bản chất với dân chủ tư sản (nền dân chủ dựa trên chế độ tư hữu về

tư liệu sản xuất và phương thức tồn tại là bóc lột giá trị lao động thặng dư người công nhân vì lợi ích một thiểu số là giai cấp tư sản).

Tổng kết kinh nghiệm đấu tranh giai cấp và cách mạng Nga năm 1905, V.I.Lênin đã khẳng định: dân chủ và chủ nghĩa xã hội có mối quan hệ biện chứng, là điều kiện, tiền đề cho nhau phát triển. Trong cuộc đấu tranh vì dân chủ, chỉ có giai cấp vô sản mới thực sự là giai cấp cách mạng triệt để, có sứ mệnh thủ tiêu chủ nghĩa tư bản, xây dựng thành công chủ nghĩa cộng sản. Nhà nước vô sản là nhà nước kiểu mới, thực hiện dân chủ đối với những người vô sản, xây dựng chuyên chính kiểu mới, chống lại giai cấp tư sản.

Lợi nhuận và bóc lột giá trị thặng dư của giai cấp công nhân là bản chất cốt lõi của giai cấp tư sản, dân chủ tư sản là một chế độ dân chủ chật hẹp, bị cắt xén, giả hiệu, giả dối, là thiên đường cho bọn giàu có. Muốn giải phóng người lao động khỏi ách áp bức của tư bản thì không còn con đường nào khác là phải xóa bỏ tư hữu và thay thế dân chủ tư sản bằng dân chủ vô sản, vì “Chỉ có chuyên chính vô sản mới có khả năng giải phóng nhân loại khỏi ách tư bản, khỏi sự giả dối, bịp bợm, giả nhân giả nghĩa của dân chủ tư sản, tức là dân chủ cho *bọn nhà giàu*, và thiết lập dân chủ cho *người nghèo*, nghĩa là làm cho công nhân và nông dân nghèo nhất được *thực sự* hưởng những phúc lợi của nền dân chủ, còn như hiện nay thì... *trên thực tế* tôi đại đa số những người lao động đều không được hưởng những phúc lợi đó của nền dân chủ”⁽⁵⁾.

Thứ hai, V.I.Lênin khẳng định tính tất yếu của chuyên chính vô sản là nhằm đập tan sự phản kháng của giai cấp tư sản

Đây là nội dung mà C.Mác và Ph.Ăngghen đã đúc kết từ lịch sử. Tuy nhiên, trong bối cảnh nội chiến vô cùng khốc liệt tại nước Nga Xô viết lúc bấy giờ đã có một số người vốn là những người cộng sản lại ngã nghiêng, dao động về lập trường, đưa ra luận thuyết phủ định bạo lực cách mạng. Tiêu biểu trong số đó là nhà “mác xít” giả hiệu Causky. Ông cho rằng, để giành được chính quyền thì không cần phải đánh đổ giai cấp tư sản.

Đáp trả quan điểm sai trái của Causky về việc phủ nhận chuyên chính vô sản, từ thực tiễn nước Nga Xô viết, V.I.Lênin tiếp tục phát triển tư tưởng của C.Mác, Ph.Ăngghen về tính tất yếu của việc phải dùng bạo lực để lật đổ chính quyền của giai cấp tư sản và thiết lập nền dân chủ vô sản. V.I.Lênin khẳng định, giai cấp vô sản phải chủ động dùng bạo lực cách mạng lật đổ xã hội cũ lập nên một chế độ xã hội mới: “Không có cách mạng bạo lực thì không thể thay nhà nước tư sản bằng nhà nước vô sản được”⁽⁶⁾.

Những kẻ cố tình phủ nhận bạo lực cách mạng về thực chất là những kẻ cơ hội chính trị, có khuynh hướng cải lương, muốn thỏa hiệp với giai cấp tư sản, từ bỏ đấu tranh giai cấp. Việc sử dụng bạo lực cách mạng, đập tan bộ máy nhà nước của giai cấp tư sản bóc lột, giành lấy dân chủ, xây dựng nhà nước vô sản là do: thời kỳ này chính quyền cách mạng còn non trẻ, giai cấp tư sản đã bị đánh bại, nhưng chưa bị tiêu diệt, nên vẫn có sự phản kháng dữ dội. Bên cạnh đó, chuyên chính vô sản là chuyên chính của đa số nhân dân lao động trấn áp thiểu số giai cấp bóc lột đã bị đánh bại về chính trị. V.I.Lênin nhấn mạnh: “Phải thẳng tay đánh bại bọn cu lắc đó. Phải tiêu diệt chúng đi. Phải căm ghét và khinh bỉ những đảng bên vực chúng: bọn xã hội chủ nghĩa - cách mạng cánh hữu, bọn men-sê-vích và bọn xã hội chủ nghĩa - cách mạng cánh tả hiện nay”⁽⁷⁾.

Chuyên chính với ai, ai là đối tượng để chuyên chính thể hiện bản chất của chuyên chính vô sản. V.I.Lênin khẳng định: “Bất cứ một nhà nước nào cũng đều có nghĩa là dùng bạo lực; nhưng toàn bộ sự khác nhau là ở chỗ dùng bạo lực đối với những người bị bóc lột hay đối với kẻ đi bóc lột, ở chỗ có dùng bạo lực đối với giai cấp những người lao động và những người bị bóc lột không?”⁽⁸⁾.

Trong tác phẩm *Nhà nước và cách mạng*, V.I.Lênin tiếp tục khẳng định: “Trong thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa cộng sản, sự trấn áp vẫn còn tất yếu, nhưng nó đã là sự trấn áp của đa số bị bóc lột đối với thiểu số bóc lột. Cơ quan đặc biệt, bộ máy trấn áp đặc biệt

là “nhà nước” vẫn còn cần thiết, nhưng nó đã là nhà nước quá độ, mà không còn là nhà nước theo đúng nghĩa của nó nữa”⁽⁹⁾. Dân chủ vô sản là dân chủ cho đa số nhân dân lao động “và trấn áp bằng vũ lực bọn bóc lột, bọn áp bức nhân dân, nghĩa là tước bỏ dân chủ đối với bọn chúng”⁽¹⁰⁾.

Nhà nước xã hội chủ nghĩa không chỉ thực hiện bạo lực - trấn áp, mà còn tập trung tổ chức xây dựng xã hội mới. Nhấn mạnh nội dung tổ chức, xây dựng, V.I.Lênin đã đặt ra *nhiệm vụ cho giai cấp vô sản*: Về kinh tế: không thể xóa ngay tức khắc chế độ tư hữu, mà chỉ có thể tiến hành xóa bỏ từng bước, phát triển mạnh mẽ nền đại công nghiệp. Về chính trị: nhà nước tư sản đã bị đánh bại, nhưng pháp quyền tư sản vẫn cần được sử dụng và do đó chưa thể có bình đẳng, công bằng hoàn toàn cho tất cả mọi người: “trong một thời gian nhất định, dưới chế độ cộng sản, không những vẫn còn pháp quyền tư sản, mà vẫn còn cả nhà nước kiểu tư sản nhưng không có giai cấp tư sản!”⁽¹¹⁾. Về xã hội: vì lợi ích của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, giai cấp vô sản cần tập trung giải quyết quan hệ giữa giai cấp - dân tộc, dân tộc - quốc tế, quan hệ hôn nhân - gia đình, tín ngưỡng và tôn giáo; nâng cao trình độ dân trí.

Giai cấp vô sản sau khi giành được chính quyền từ tay giai cấp tư sản sẽ không thể giữ lại bộ máy nhà nước tư sản cũ, mà phải đập tan bộ máy nhà nước này, đồng thời phải tự tổ chức thành giai cấp thống trị xã hội. V.I.Lênin nhấn mạnh: “Điều cần thiết *không phải chỉ là cơ quan đại biểu theo kiểu chế độ dân chủ, mà là toàn bộ việc quản lý nhà nước từ dưới lên phải do bản thân quần chúng tổ chức, quần chúng thực sự tham gia vào từng bước của cuộc sống và đóng vai trò tích cực trong việc quản lý*”⁽¹²⁾.

Thứ ba, V.I.Lênin phân bác quan điểm siêu hình của các học giả tư sản khi đối lập chuyên chính vô sản và dân chủ vô sản

V.I.Lênin khẳng định, chuyên chính vô sản không đối lập tuyệt đối với dân chủ vô sản, mà là một hình thức của dân chủ vô sản, là thực hiện quyền lực của giai cấp công nhân, phủ nhận quyền thống trị của giai cấp tư sản: “dân

chủ cho tuyệt đại đa số nhân dân và trấn áp bằng vũ lực bọn bóc lột, bọn áp bức nhân dân, nghĩa là tước bỏ dân chủ đối với bọn chúng⁽¹³⁾ và “... *Đồng thời* với việc mở rộng rất nhiều chế độ dân chủ - *lần đầu tiên* biến thành chế độ dân chủ cho người nghèo, chế độ dân chủ cho nhân dân chứ không phải cho bọn nhà giàu - chuyên chính vô sản còn thực hành một loạt biện pháp hạn chế quyền tự do đối với bọn áp bức, bọn bóc lột, bọn tư bản⁽¹⁴⁾.”

Để thực hiện dân chủ vô sản cần kết hợp giữa việc sử dụng bạo lực cách mạng thủ tiêu chủ nghĩa tư bản với việc phát triển chế độ dân chủ đầy đủ và triệt để, đảm bảo cho mọi người dân có thể tham gia bình đẳng và rộng rãi vào công việc của nhà nước. Trong điều kiện nhà nước vô sản mới ra đời, còn non trẻ, còn thiếu thốn về điều kiện vật chất, V.I. Lênin đã chỉ rõ: để xây dựng chủ nghĩa xã hội, một mặt, phải đập tan những gì có hại và được dùng làm công cụ để nô dịch giai cấp của nhà nước tư sản; mặt khác, phải tiếp thu kinh nghiệm, thành tựu của chủ nghĩa tư bản. “Ngoài bộ máy chủ yếu có tính chất “áp bức” là quân đội thường trực, cảnh sát, viên chức ra thì trong nhà nước hiện đại còn có một bộ máy gắn liền rất mật thiết với các ngân hàng và xanh-đi-ca,... Không thể và cũng không nên phá huỷ bộ máy đó đi. Phải... *cắt, chặt, tách* bộ máy đó rời khỏi bọn tư sản... bắt bộ máy *phục tùng* các Xô-viết vô sản⁽¹⁵⁾.”

Những người cộng sản sử dụng bạo lực để giành chính quyền, nhưng không tuyệt đối hóa bạo lực, phủ định sạch trơn những thành tựu loài người đã đạt được trong chủ nghĩa tư bản, nhất là những thành tựu về dân chủ. Ngược lại, “bạo lực cách mạng” chỉ được xem là “là một thủ đoạn”, biện pháp nhất thời, tình thế mà không phải là “một đặc tính có tính chất sâu xa” trong cách mạng vô sản, vì: “nếu không có bạo lực cách mạng, thì giai cấp vô sản sẽ không thể thắng được, nhưng lại cũng chắc chắn rằng bạo lực cách mạng chỉ là một thủ đoạn cần thiết và chính đáng của cách mạng trong những thời kỳ phát triển nhất định của nó, trong những điều kiện nhất định và đặc biệt, còn việc tổ chức quần chúng vô sản, việc tổ chức những

người lao động thì trước kia và hiện nay vẫn là một đặc tính sâu xa hơn nhiều, thường xuyên hơn nhiều của cuộc cách mạng đó và là điều kiện của thắng lợi của nó⁽¹⁶⁾.”

Dân chủ vô sản từ cách tiếp cận là một hình thái nhà nước, theo tư tưởng của V.I. Lênin, là thực hiện quyền lực của giai cấp công nhân, “thủ tiêu mọi chế độ người bóc lột người, là xây dựng chủ nghĩa xã hội⁽¹⁷⁾” đã bao hàm chuyên chính vô sản. Đồng thời, chuyên chính vô sản đã bao hàm trong đó một trong những mặt, những biểu hiện của dân chủ vô sản, từ đó đập tan các quan điểm phi mác xít, siêu hình, xuyên tạc chủ nghĩa Mác - Lênin về dân chủ vô sản và chuyên chính vô sản.

Kế thừa những quan điểm của V.I. Lênin về dân chủ vô sản và chuyên chính vô sản, ngay từ khi giành được chính quyền, Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đấu tranh không khoan nhượng với các luận điệu phi mác xít sai trái, phản động, bảo vệ lý luận Mác - Lênin.

Về xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Nước ta là nước dân chủ. Bao nhiêu lợi ích đều vì dân. Bao nhiêu quyền hạn đều của dân. Công việc đời mới, xây dựng là *trách nhiệm của dân*. Chính quyền từ xã đến Chính phủ trung ương *do dân cử ra*. Đoàn thể từ Trung ương đến xã *do dân tổ chức nên*. Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng *đều ở nơi dân*”⁽¹⁸⁾. Đảng Cộng sản Việt Nam cũng khẳng định, Nhà nước do Đảng lãnh đạo tất cả cán bộ, công chức đều là công bộc của Nhân dân. Trong điều kiện chính quyền vừa mới giành được từ tay đế quốc, thực dân, còn non trẻ, thực hiện chuyên chính vô sản là điều tất yếu, nhằm nghiêm trị những kẻ phá hoại thành quả cách mạng.

Trong giai đoạn hiện nay, vận dụng những quan điểm của V.I. Lênin trong đấu tranh chống quan điểm phi mác xít về dân chủ vô sản và chuyên chính vô sản vào cuộc đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, cần thực hiện tốt ***các giải pháp sau:***

Một là, tiếp tục tuyên truyền sâu rộng trong đội ngũ cán bộ, đảng viên và Nhân dân, giúp họ

Nguồn: *Sưu tầm*

thấy rõ được việc xây dựng và hoàn thiện nền dân chủ xã hội chủ nghĩa ở nước ta là nhiệm vụ trọng tâm của toàn Đảng và toàn dân trong suốt thời kỳ quá độ. Dân chủ là quyền, là nghĩa vụ, trách nhiệm công dân trong việc xây dựng nhà nước, là quyền sản xuất, kinh doanh, quyền được bảo hộ về tài sản, tư liệu sản xuất; quyền được chăm lo về sức khỏe, được thụ hưởng nền giáo dục - đào tạo vì mục tiêu khuyến khích sáng tạo, phát huy tài năng. Tiếp tục tuyên truyền, khẳng định thành quả to lớn về dân chủ qua 35 năm đổi mới.

Hai là, tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa là cơ sở đảm bảo dân chủ, đảm bảo thực hiện tốt những nội dung: 1) Dân chủ luôn đi liền với tập trung, gắn với kỷ luật, kỷ cương, trách nhiệm công dân. Đảm bảo dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân thụ hưởng; 2) Cán bộ, công chức hoạt động trong bộ máy nhà nước thật sự là người đại diện cho quyền lợi của Nhân dân, luôn tuân thủ pháp luật và chịu sự giám sát của Nhân dân. Không có ngoại lệ, không có vùng cấm, mọi cán bộ, công chức vi phạm pháp luật đều bị xử lý.

Ba là, nhận diện và thực hiện tốt các biện pháp đấu tranh với những luận điệu xuyên tạc bản chất của dân chủ xã hội chủ nghĩa. Các thế lực thù địch lợi dụng sự thiếu hiểu biết, thiếu thông tin của một bộ phận người dân, thúc đẩy “tự diễn biến”,

“tự chuyên hóa” nhằm chia rẽ, gây mất đoàn kết trong nội bộ Đảng. Chúng cố tình xuyên tạc bản chất ưu việt của dân chủ xã hội chủ nghĩa; khoét sâu, thổi phồng những hạn chế, thiếu sót trong công tác lãnh đạo, quản lý, trong thực hành dân chủ ở cơ sở, từ đó, hạ thấp vai trò lãnh đạo của Đảng, xuyên tạc, rêu rao rằng ở Việt Nam không có dân chủ, cố tình phủ nhận những thành tựu to lớn trong xây dựng nền dân chủ xã hội qua 35 năm đổi mới. Vì vậy, các tổ chức trong hệ thống chính trị các cấp, cán bộ, đảng viên và Nhân dân cần tỉnh táo nhận diện những luận điệu xuyên tạc về dân chủ xã hội chủ nghĩa để bảo vệ chế độ xã hội ở nước ta hiện nay □

⁽¹⁾ V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.32, Nxb Tiến bộ Mátxcova, 1981, tr.303

^{(2), (3), (4), (5) và (7)} V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.37, Sđd, tr.122, 479, 480, 481 và 49-50

^{(6), (9), (10), (11), (13), (14) và (17)} V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.33, Sđd, tr.28, 111, 109, 121, 109, 109, 91-92 và XVI

⁽⁸⁾ V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.43. Sđd, tr.380

⁽¹²⁾ V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.31, Sđd, tr.356

⁽¹⁵⁾ V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.34, Sđd, tr.404

⁽¹⁶⁾ V.I.Lênin, *Toàn tập*, t.38, Sđd, tr.91-92

⁽¹⁸⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.6, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.232